

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА, ПОЛІТИКА ТА ДЕМОГРАФІЯ

УДК 330.342.146

Ясинська Н. А.

ПЕРЕТВОРЕНІ ФОРМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН: ПРАКТИЧНІ ВИМОГИ СУЧАСНОСТІ

Метою статті є викладення результатів дослідження з осмислення конкретного аспекту вчення про перетворені форми у контексті сучасного розвитку соціально-економічних відносин в Україні з урахуванням вимог глобалізації. У результаті дослідження було виділено та обґрунтовано існування нових перетворених форм категорій, які характеризують сучасні соціально-економічні відносини в Україні в умовах глобалізації. Із використанням міжнародних та національних статистичних даних доведено підвищення значущості нових перетворених форм, таких як корпоративна соціальна відповідальність (КСВ); економічно активний суб'єкт ринку; конкуренція за доступ до фінансів, до дешевого і тривалого кредиту та гроші й капітал (від фінансових операцій та формування боргових зобов'язань). Дане питання є різноструктурним, проблемним і не до кінця вирішеним. Немаловажним є відношення та ідеологічна думка керівного складу країни до розвитку економічної системи в умовах глобалізації, запити міжнародних структур відносно соціально-економічного розвитку країни (рівня та умов доступу до міжнародних фінансових ресурсів як джерела фінансування реформ). Цьому буде приділено увагу при проведенні подальших досліджень.

Ключові слова: перетворена форма, економічна теорія, глобалізація, рейтинг, домогосподарство, економічно активний суб'єкт, корпоративна соціальна відповідальність

Рис.: 1. Табл.: 2. Бібл.: 9.

Ясинська Надія Альбертівна – кандидат наук з державного управління, доцент, доцент, кафедра фінансів, Донецький державний університет управління (вул. Челюскінців, 163а, Донецьк, 83050, Україна)

Email: nad_dsum@pisem.net

УДК 330.342.146

Ясинская Н. А.

ПРЕВРАЩЕННЫЕ ФОРМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ: ПРАКТИЧЕСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ СОВРЕМЕННОСТИ

Целью статьи является изложение результатов исследования по осмыслению конкретного аспекта учения о превращенных формах в контексте современного развития социально-экономических отношений в Украине с учетом требований глобализации. В результате исследования было выделено и обосновано существование новых превращенных форм категорий, которые характеризуют современные социально-экономические отношения в Украине в условиях глобализации. С использованием международных и национальных статистических данных доказано повышение значимости новых превращенных форм, таких как корпоративная социальная ответственность (КСВ); экономически активный субъект рынка; конкуренция за доступ к финансам, к дешевому и долгосрочному кредиту, а также деньги и капитал (от финансовых операций и формирования долговых обязательств). Данный вопрос является разноструктурным, проблемным и не до конца решенным. Немаловажным является отношение и идеологическое мнение руководящего состава страны к развитию экономической системы в условиях глобализации, запросы международных структур относительно социально-экономического развития страны (уровня и условий доступа к международным финансовым ресурсам как источнику финансирования реформ). Этому будет уделено внимание при поведении дальнейших исследований.

Ключевые слова: превращенная форма, экономическая теория, глобализация, рейтинг, домохозяйство, экономически активный субъект, корпоративная социальная ответственность

Рис.: 1. Табл.: 2. Библ.: 9.

Ясинская Надежда Альбертовна – кандидат наук по государственному управлению, доцент, доцент, кафедра финансов, Донецкий государственный университет управления (ул. Челюскинцев, 163а, Донецк, 83050, Украина)

Email: nad_dsum@pisem.net

UDC 330.342.146

Yasynska N. A.

CONVERTED FORMS OF SOCIO-ECONOMIC RELATIONS: MODERN PRACTICAL REQUIREMENTS

The goal of the article is statement of results of the study on comprehension of a specific aspect of the converted forms doctrine in the context of modern development of socio-economic relations in Ukraine with consideration of globalisation requirements. In the result of the study the article marks out and justifies existence of new converted forms of categories, which characterise modern socio-economic relations in Ukraine under conditions of globalisation. Using international and national statistical data, the article proves increase of significance of new converted forms, such as corporate social responsibility; an economically active market subject; competition for access to finance, cheap and long-term loan and also money and capital (from financial operations and formation of debt liabilities). This issue is multi-structured, problematic and not completely solved. Relation and ideological opinion of the leaders of the country to development of the economic system under conditions of globalisation and needs of international structures with respect to socio-economic development of the country (level and conditions of access to international financial resources as a source of reform financing) are of specific importance. A special attention would be paid to this when conducting further studies.

Key words: converted form, economic theory, globalisation, rating, household, economically active subject, corporate social responsibility

Pic.: 1. *Tabl.:* 2. *Bibl.:* 9.

Yasynska Nadiya A. – Candidate of Sciences (State Administration), Associate Professor, Associate Professor, Department of Finance, Donetsk State University of Management (vul. Chelyuskintsev, 163a, Donetsk, 83050, Ukraine)

Email: nad_dsum@pisem.net

Постановка проблеми. Соціально-економічний розвиток, який здійснює українське суспільство, носить еволюційний характер. У русі оновлення знаходяться всі сторони суспільного та економічного життя. А цикли оновлення мають постійну тенденцію до скорочення термінів реалізації [4]. У зв'язку з цим розвивається теоретична думка, яка відкриває нові підходи до вирішення задач прискорення. Самі ж процеси прискорення виступають одним з важливих інструментів інтенсифікації соціально-економічних процесів. Відомі економічні вчення не можуть у повному ступені описати ті процеси, які мають місце в суспільному та економічному житті України XXI ст. Застосування ж механізмів вже відомих економічних теорій не гарантує того позитивного ефекту, який був досягнутий в іншому соціумі у визначеній проміжковій регіональній або світової соціально-економічної еволюції. Особливо важливо враховувати цю вимогу в області методології економічної теорії в період глобалізації, яка формує підходи до дослідження глибинних структур господарських механізмів всіх держав світу, заснованих на праві втручання у внутрішні справи інших країн з позиції загальнолюдських цінностей за або проти волі визначеного соціуму. Мова йде про перетворені форми соціально-економічних відносин (перетворені форми категорій, які характеризують соціально-економічні відносини) та пояснення механізмів і принципів їх дії в еволюціонуючому суспільстві України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Та діалектика перетворених форм виробничих відносин політекономії, яка сформульована Марксом і впроваджена економістами різних країн у різних видах економічних систем ХХ ст., дала підстави, але не сформулювала загальної парадигми досліджень економічної теорії та практики в Україні під час глобалізації.

Велика кількість вчених сучасності займаються проблематикою перетворень у реальному й фінансовому секторах національної економіки, у виробничих та суспільних відносинах, різних сферах і видах діяльності в Україні [1–2; 4; 6–9]. Кожне таке дослідження дає тактичне бачення варіанту вирішення конкретного завдання. Визначена ж стаття проблема є різноструктурною, вона не підпорядковується єдиним, на даний час відомим, принципам, методам, способам та засобам пізнання.

Тому **метою** даної статті є викладення результатів дослідження з осмислення конкретного аспекту вчення про перетворені форми у контексті сучасного розвитку соціально-економічних відносин в Україні з урахуванням вимог глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Передовсім слід відмітити, що, ґрунтуючись на терміні Маркса

«перетворена форма», економічна теорія виділяє дві групи вчених, які дають йому різне пояснення з посиланням на першоджерело [3, с. 157–187, с. 545–552, с. 592–625, с. 728–744]. Так, Лангштейн, як представник економічної школи, доводить, що перетворена форма [1]:

- з ґносеологічної точки зору – з одного боку, прояв на поверхні системи прихованих внутрішніх відносин у спотвореному вигляді (форма прояву); з іншого – спосіб відтворення метаморфози вихідної форми для пояснення спотворення внутрішніх відносин на поверхні системи (внутрішня сторона перетвореної форми, тобто власне перетворена форма). Визначення перетвореної форми в інших аспектах поділяють так: спочатку внутрішня сторона, а потім – зовнішня;
- з онтологічної точки зору – з одного боку, являє собою спосіб опосередкування взаємодії елементів системи, між якими існують суперечності (Маркс назвав це формою руху і вирішення суперечностей); з іншого – спосіб матеріалізації результатів боротьби між протилежностями, які формують об'єктивне протиріччя;
- з конкретно-економічної точки зору – з одного боку, це спосіб порівняння безпосередньо несумірних результатів діяльності за допомогою опосередкованих ланок, в русі яких розв'язуються суперечності, які зумовлюють несумірність результатів; з іншого – спосіб матеріалізації результатів боротьби між конкуруючими виробничими одиницями.

Мамардашвілі, як представник філософської школи, аргументує тезу, що перетворена форма – це будова та спосіб функціонування складних систем, специфікою яких є значна зміна змісту або така його переробка, що він стає невпізнаним (Лангштейн у даному випадку застосовує термін «форма прояву») [2]. Таким чином, в перетвореній формі важлива, по-перше, перетвореність в ній якихось інших відносин, по-друге, те, що вона при цьому є якісно новим, цілком дискретним явищем, в якому опосередковані проміжні ланки «стиснулися» в особливий функціональний орган, який має вже свою квазісубстанціональність (і, відповідно, нову послідовність акцидентів, часто зворотну дійсної). Перетворені форми мають властивість заповнювати і заміщати, і в цьому сенсі система зв'язків може бути представлена як система рівнів перетворення і заміщення. Структуру перетворень, а тим самим і структуру того квазіпредмета, яким є перетворена форма, можна представити у вигляді наступної послідовності: виключення відносин із зв'язків – заповнення його іншою предметністю і властивостями – синкретичне заміщення попереднього рівня системи цим формоутворенням.

Ці та інші автори сходяться на характерних рисах перетворених форм:

- 1) при вході до системи у якості опосередкованої ланки (або ерзац-ланки – авт.) вона є ідеальною;
- 2) при вході до системи ця форма набуває якості сумірності відносно інших елементів системи;
- 3) кінцеві результати функціонування системи будуються в цілому на основі однозначного вираження результатів боротьби протилежностей;
- 4) здійснюється забезпечення конструктивних зусиль для вільної «конфронтації протилежностей»;
- 5) забезпечується тристоронність представлення (раціональних, ірраціональних і уявних виразів).

Виходячи саме з цих міркувань розуміння перетворених форм наведемо відомі і сформулюємо нові категорії, що стало можливим за рахунок соціально-економічного розвитку України і активізації глобалізаційних процесів (табл. 1).

Будь-яка категорія має свою сферу застосування та механізм дії. Сфера застосування визначена специфікою функціонування. Суть механізму перетворених форм категорій соціально-економічних відносин в основному зводиться до опосередкування [1]. В якісному аспекті це означає:

- наявність посередницької ланки, що вирішує в русі об'єктивне протиріччя між різнорідними елементами системи;
- забезпечення виходу суперечності на наступний рівень ієрархії і, в кінцевому рахунку, на поверхню системи.

У кількісному аспекті дані функції перетвореної форми представлені:

- порівнюванню за допомогою еталона, що володіє саморухом;
- відображенням впливу зовнішнього середовища.

Таблиця 1

Перетворені форми категорій соціально-економічних (у т. ч. виробничих) відносин [1–3; 6, с. 5]

Вихідна форма	Перетворена форма
Товар	Гроші
Гроші	Капітал
Орна земля	Пасовища
Вартість, ціна і робоча сила	Заробітна плата
Додаткова вартість	Прибуток, позичковий відсоток, капітал
Позичковий відсоток	Позичковий капітал
Абстрактні трудові витрати	Конкретні трудові витрати
Вартість	Ціна
Жива праця	Уречевлена праця
Продуктивні сили	Виробничі відносини
Виробничі відносини	Господарські відносини
Витрати	Собівартість
Середня норма прибутку	Норма прибутку конкретного підприємства
Закони власності товарного виробництва	Закони капіталістичного привласнення
Інфляція	Індекс цін (всі його різновиди)
Варварство	Цивілізація
Цивілізація	Культура
Феодальна власність	Буржуазна власність
Приватна власність	Одноосібна або групова власність
Загальна власність	Державна, колективна, комунальна власність
Суспільний спосіб поєднання факторів виробництва	Позаекономічний (примусовий) та економічний способи поєднання факторів виробництва
Внутрішня соціальна, економічна, облікова, екологічна політика підприємства	Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ)
Суб'єкт продуктивних сил	Економічно активний суб'єкт ринку
Конкуренція	Конкуренція виробників товарів і послуг
Конкуренція виробників товарів і послуг	Конкуренція за доступ до фінансів, до дешевого і тривалого кредиту
Фінансові операції та виробництво боргів	Гроші, капітал

Перші з перерахованих функцій здійснюються ірраціональною перетвореною формою, другі – уявною перетвореною формою.

Останні п'ять перетворених форм є відносно новими для України. Доведемо на практичних даних існування КСВ і економічно активного суб'єкту ринку саме як перетворених форм внутрішньої політики підприємства та суб'єкта продуктивних сил, відповідно. Підприємства, що впроваджують КСВ, і фізичні особи як економічно активні суб'єкти ринку (назвемо їх юридичні і фізичні особи нового формату) вже не конкурують кожний у своїй ланці або сфері існування, вони вже конкурують між собою за доступ до фінансів, до дешевого і тривалого кредиту тощо в цілому на ринку.

За допомогою перетворених форм проявляються неявні, приховані відносини. Коли виробники матеріальних благ роз'єднані приватною власністю, і праця носить безпосередньо відокремлений характер, при посередництві перетворених форм проявляються приховано приватний характер капіталу і приховано суспільний характер праці. Джерелом грошей і основним джерелом багатства в умовах глобалізації стає не виробництво товарів, а фінансові операції та виробництво боргів, які самі стають предметом обороту, фінансовим активом і джерелом нового прибутку. Джерелом розвитку підприємств стає не операційний прибуток, а банківський кредит, а джерелом масового споживання – кредит.

Таблиця 2

Характеристика перетворених форм новітніх категорій соціально-економічних відносин України

Характерні риси перетворених форм	КСВ	Економічно активний суб'єкт ринку	Конкуренція за доступ до фінансів, дешевого і тривалого кредиту	Гроші, капітал (від фінансових операцій та виробництва боргів)
1	2	3	4	5
Ідеальність	Забезпечує комплексність різних видів політики, які раніше могли не бути об'єктом управління	Формує мобільний пакет фінансових ресурсів, які можуть у сприятливий час виступати як інвестиційні ресурси	Забезпечує підвищення вимог до позичальників щодо доступу до фінансових ресурсів при зростанні обмеженості на базові ресурси	Забезпечує збільшення форм ліквідних активів, емісія яких може не регулюватися урядом окремої країни, але є відповіддю на попит ринку
Сумірність відносно інших елементів системи	Доводить ефективність комплексності	Набуває рис незалежного інвестора на фінансовому ринку країни	Зменшує ризики неповернення	Співіснує на ринку з іншим капіталом, сформованим за рахунок здійснення господарських процесів старого формату
Однозначність вираження результатів боротьби протилежностей	На стадії опрацювання			
Вільна «конфронтація протилежностей»	Конкуренція існує			
Тристоронність представлення	Відсутні чіткі дані ефективності впровадження, існують конкретні форми прояву			
Механізм перетворених форм				
Якісна складова:				
Наявність посередницької ланки	Вирішує протиріччя між соціумом-державою при обмеженості бюджетних ресурсів	Забезпечує пропозицію фінансових ресурсів на ринку інвестиційного капіталу	Забезпечує пропозицію кредитних ресурсів на фінансовому ринку	Забезпечує попит кредитних ресурсів на фінансовому ринку
Забезпечення виходу суперечності на наступний рівень ієрархії, на поверхню системи	Комплексна корпоративна політика в межах міста, регіону, країни	Домінування особистого капіталу на ринку інвестиційного капіталу	Домінування фінансового сектору над реальними	Непідтверджена ліквідність
Рівень якісної ознаки (авт.)	слабка ланка 4 рівня	слабка ланка 3 рівня	слабка ланка 2 рівня	слабка ланка 1 рівня

1	2	3	4	5
Кількісна складова:				
Порівнювання за допомогою еталона, що володіє саморухом	Еталон поведінки існує – провідна корпорація країни	Еталон поведінки існує – головний інвестор країни-фізична особа	Еталон поведінки існує – провідний банк країни, міжнародний або закордонний фінансовий інститут	Еталон поведінки існує – національні й міжнародні фонди фінансових ресурсів (у т. ч. соціальні)
Відображення впливу зовнішнього-го середовища	різностороннє			

Якщо ще в середині ХХ ст. державні та муніципальні органи влади й управління, юридичні та фізичні особи формували єдину соціально-економічну систему країни у поступальному зниженні значущості кожного названого суб'єкту в соціально-економічному розвитку країни, то на сьогоднішній день значущість юридичних й фізичних осіб в рамках цієї системи зростає. За наявності фінансів юридичною чи фізичною особою нового формату купується додатковий ресурс шляхом придбання потрібних активів і через систему ліцензування й права власництва збільшується його розмір. Вони вже не обмежуються соціально-економічними можливостями однієї країни. Юридичні і фізичні особи виходять поза ці межі.

У випадку нестабільної роботи фінансового ринку, в особливості в період реалізації міжнародних стратегій розвитку України, до першої групи ризику підпадають гроші та капітал, сформовані за рахунок фінансових операцій та виробництва боргів. До останньої групи ризику – внутрішня політика підприємства, заснована на КСВ.

Названі перетворені форми знаходяться на етапі розвитку і первинної фіксації результатів їх існування. Сучасні статистичні дані, фінансові показники, рейтингові значення тощо не можуть у повному ступені надати цифрову інформацію результативності їх існування та ґрунтовності їх введення в практику господарювання. Окремі фактори та їх значення зовсім не оприлюднюються. Тим не менш, жоден науковець або практикуючий фахівець не оскаржує існування цих категорій в сучасних соціально-економічних відносинах соціуму.

Незважаючи на складність проведення аналізу, його комплексність забезпечується моніторингом:

- внутрішнього стану та результатів функціонування підприємств й домогосподарств;
- доходів та витрат штатних працівників;
- інвестиційної активності на внутрішньому та зовнішньому ринках;
- бюджетних показників функціонування України;
- соціальних показників розшарованості та інноваційної активності населення;
- показників за даними міжнародних рейтингів.

Виходячи з цього, відмітимо позиціонування України у міжнародному просторі та аргументацію зацікавленості міжнародних суб'єктів в пріоритеті українського розвитку.

Українська економіка, за даними Міжнародного банку, залишається вразливою, і багато сфер економічної і соціальної діяльності потребують фундаментальних реформ [7]. За останні 20 років не було недоліку у стратегічному баченні і державних програмах для реалізації Україною свого величезного економічного потенціалу. Однак реалізація цих програм не показала очікуваних результатів. Три головних чинника в Україні за сукупністю здійснюють вплив на реалізацію реформ: успадковані виробничі активи і природні багатства, поступове зниження суспільної довіри до влади і державних установ і відсутність сильного зовнішнього стрижня процесу реформування. Україна, використовуючи потужності в металургії і хімічній промисловості, одержуючи доходи від транзиту енергоресурсів з Росії в Європу і успадкувавши великі запаси родючих земель, створила економічну ренту, яка дозволила функціонувати без глибоких реформ. Однак концентрація цієї ренти не поширюється на соціум, який її формує. Це щороку позначається на загальному рейтингу України серед інших країн світу – 137 місце у 2013 році (152 місце – у 2012 році) [8; 9].

Динаміка вибіркового економічних показників результатів функціонування юридичних та фізичних осіб, за даними статистики України, є наступною (рис. 1) [5].

У проведеному дослідженні взяті вибірково економічні показники результатів функціонування юридичних та фізичних осіб у співставленні з ВВП, визначено превалювання ВВП над доходами зведеного бюджету України у низці років. За результатами аналізу виявлені наступні особливості, які заслуговують уваги:

- станом на жовтень 2013 р. не висвітлена офіційна статистика наявного доходу у розрахунку на 1 особу (грн) за 1999 – 2001 рр. і 2012 р.; доходи населення України (млн грн) за 1999 – 2001 рр. і 2012 р.; обсяг реалізації промислової продукції (млн грн) за 1999 – 2000 рр.; чистий прибуток (збиток) підприємств (млн грн) за 1999 – 2007 рр.; ВВП (млн грн) за 2012 р.; доходів зведеного бюджету України (млрд грн) за 2009 – 2012 рр.;
- частка сукупних місячних витрат на 1 домогосподарство у 1999 – 2004 рр. вище за частку загальних доходів на 1 домогосподарство у ВВП за той же проміжок часу. Відповідно спостерігається негативне сальдо, а значить існують альтернативні джерела існування домогосподарств;

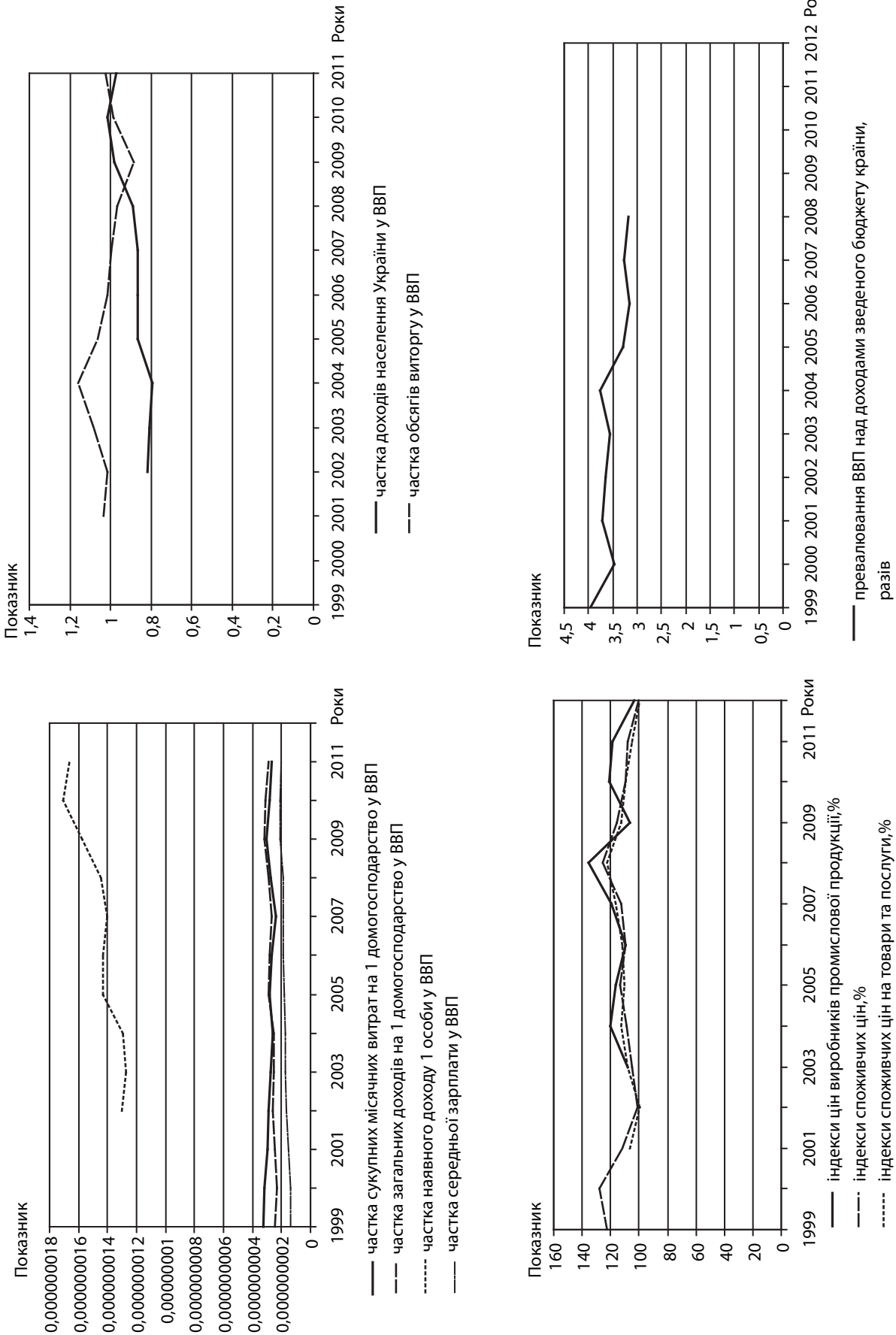

Рис. 1. Динаміка вибірових показників функціонування юридичних і фізичних осіб України

- частка наявного доходу 1 особи у ВВП щороку зростає. Це дає підстави стверджувати, що у фізичних осіб збільшуються можливості формування активних фінансових ресурсів для їх трансформування в інвестиційний капітал;
- частка доходів населення у 2009 – 2010 рр. вище за частку обсягів виторгу. Тобто накопичення фізичних осіб (у т. ч. найманих працівників) в ці роки є вищими за виторг промислових підприємств, відповідно їх значущість на фінансовому ринку в ці роки збільшується;
- динамічне погіршення темпів превалювання ВВП над доходами зведеного бюджету України. Невідповідне зростання ВВП і доходів зведеного бюджету України є виваженою державною тактикою, яку на теперішній час доцільно переглянути;
- індекс цін виробників промислової продукції вище за індекс споживчих цін (ІСЦ) і ІСЦ на товари і послуги у 2004 – 2005 рр., 2007 – 2008 рр., 2010 – 2012 рр., що може бути пояснено експортною орієнтацією промислових підприємств. Це є непрямим фактором дії глобалізаційних процесів.

Систематизація міжнародного й національного досвіду, рейтингових та статистичних даних дозволила довести

концептуальність нових категорій соціально-економічних відносин, які набули певних рис самостійності і виявили готовність увійти до системи цих відносин із формулюванням нових принципів і методів роботи.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Ніяка парадигма не може існувати вічно. В той час, як міжнародний підхід може виявитися корисним для розуміння глобальної політики кінця ХХ – початку ХХІ ст., це не означає, що він виявиться рівною мірою дієвим для України ХХІ ст.

Виходячи з проведеного аналізу, можна констатувати факт існування перетворених форм категорій соціально-економічних відносин, про які сказано вище, в сучасній економічній теорії та практиці України. Вони стали реакцією-відповіддю України на результати світового розвитку соціально-економічного мислення та дій.

Дане питання є різноструктурним, проблемним і не до кінця вирішеним. Немаловажним є відношення та ідеологічна думка керівного складу країни до подальшого розвитку економічної системи в умовах глобалізації, запити міжнародних структур відносно соціально-економічного розвитку країни (рівня та умов доступу до міжнародних фінансових ресурсів як джерела реалізації реформ) тощо. Цьому буде приділено увагу при проведенні подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лангштейн М. С. Превращенные формы в политической экономике: вопросы методологии / М. С. Лангштейн // Экономика Советской Украины. – 1990. – №10. – С. 39–46.
2. Мамардашвили М. К. Превращенные формы. (О необходимости иррациональных выражений) / М. К. Мамардашвили. – 3-е изд. – М.: Прогресс. – 1999. – С. 315–398.
3. Маркс К. Капитал. Т. 1 / К. Маркс. – 900 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.esperanto.mv.ru/Marksismo/Kapital1/index.html>
4. Матюшенко І. Ю. Перспективи конвергенції NBIC-технологій для створення технологічної платформи нової економіки / І. Ю. Матюшенко, І. Ю. Бунтов // Бізнес Інформ. – 2012. – №2. – С. 66–70.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
6. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 603 с.
7. Country Partnership Strategy For Ukraine For The Period FY12-FY16. International Bank For Reconstruction And Development International Finance Corporation. January 20, 2012. – p.1. – p.89 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www-wds.worldbank.org/>
8. Economy Profile: Ukraine. Doing Business 2013. Smart Regulation for Small and Medium-Size Enterprises. The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. – p. 10–13. – p. 122 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www-wds.worldbank.org/>
9. International Rankings of Ukraine – 2013. CIA World Factbook 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.theodora.com/>

REFERENCES

- “Country Partnership Strategy For Ukraine For The Period FY12-FY16. International Bank For Reconstruction And Development International Finance Corporation” <http://www-wds.worldbank.org/>
- “Economy Profile: Ukraine. Doing Business 2013. Smart Regulation for Small and Medium-Size Enterprises. The International Bank for Reconstruction and Development” <http://www-wds.worldbank.org/>
- “International Rankings of Ukraine” <http://www.theodora.com>
- Khantington, S. *Stolknovenie tsivilizatsiy* [Clash of civilizations]. Moscow: AST, 2003.
- Langshteyn, M. S. “Prevrashchennye formy v politicheskoy ekonomii: voprosy metodologii” [Transformed forms of political economy: methodological issues]. *Ekonomika Sovetskoy Ukrainy*, no. 10 (1990): 39-46.
- Matiushenko, I. Yu., and Buntov, I. Yu. “Perspektyvy konverhentsii NBIC-tekhnologii dlia stvorennia tekhnologichnoi platformy novoi ekonomiky” [NBIC-convergence prospects of technology to create a technology platform of the new economy]. *Biznes Inform*, no. 2 (2012): 66-70.
- Mamardashvili, M. K. *Prevrashchennye formy. (O neobkhodimosti irratsionalnykh vyrazheniy)* [Transformed forms (On the necessity of irrational expressions)]. Moscow: Progress, 1999.
- Marks, K. “Kapital” [Capital]. <http://www.esperanto.mv.ru/Marksismo/Kapital1/index.html>
- Ofitsiyniy sait Derzhavnoho komitetu statystyky Ukrainy. www.ukrstat.gov.ua/